

משפטים שמניינם

משפט שמני הוא משפט שהנשוא שלו אינו פועל.

א. נשוא שם עצם

הנשוא השמני יכול להיות שם עצם (במשפט משוואה), למשל:

נושא נשוא נושא אוגד נשוא
החיים **במה**. – אותו המשפט עם אוגד: החיים הם **במה**.

אוגד הוא מילה המקשרת בין הנשוא לנשוא השמני.

הערה: אוגד עשוי גם לקשר בין נושא לנשוא שהוא בינוני (פועל בהווה).

דוגמאות נוספות:

נושא אוגד נשוא
אבוקדו (הוא) **פרי**.
נושא אוגד נשוא
מוזיקה (היא) **שפה**.
נושא נשוא
אנחנו **תלמידים**.
נושא אוגד נשוא
חסידות (הן) **עופות**.

בין הנשוא לאוגד מתקיים התאם מיין-מספר.
החיים – הם (זכר רבים)
אבוקדו – הוא (זכר יחיד)
מוזיקה – היא (נקבה יחידה)
חסידות – הן (נקבה רבות)

ב. נשוא שם תואר (שם תואר = תואר = ש"ת) לא לבלבל עם תיאור (תיאור הוא תפקיד תחבירי).

נושא נשוא
הרצפה **רטובה**.
נושא אוגד נשוא
המורה (הייתה) **מרוצה**.
נושא אוגד נשוא
התוכנית (אינה) **יעילה**.

הערה: בניגוד לצירוף שם עצם ותוארו, במשפט שבו הנשוא הוא שם תואר אין התאם יידוע בין הנשוא לנשוא (הנשוא מידוע והנשוא אינו מידוע).

ג. נשוא צירוף יחס צירוף יחס מורכב ממילת יחס + שם עצם

נושא נשוא
הציפור **על העץ**.
נושא אוגד נשוא
ההורים (אינם) **בבית**.
נושא נשוא
הספסל **על יד התחנה**.

ד. נשוא שם המספר

נושא נשוא
אנחנו **עשרה**.
נושא אוגד נשוא
הם (היו) **ארבעים**.
אוגד נושא נשוא
(היו) חסרים **שלושה**.

ה. נשוא תואר הפועל

נושא נשוא
אני **כאן**.
נושא אוגד נשוא
דנה (הייתה) **למעלה**.
נושא נשוא
החולה **בהשגחה**.

ו. נשוא כינוי רמז

נושא אוגד נשוא
חבריי (הם) **אלה**.
נושא אוגד נשוא
בת דודתי (היא) **זאת**.

👉 את התפקיד התחבירי של מילות שאלה נזהה על פי מתן תשובה לשאלה. לדוגמה:

ז. משפטי קיום בבעלות ללא המילה 'יש'

מהו משפט "קיום בבעלות"?

– משפט קיום בבעלות הוא משפט שמשמעות היסוד שלו היא יש משהו בעולם השייך למישהו.

יש ל – קיום בבעלות (have/has), למשל: **יש לנו** שלושה ילדים.

להבדיל ממשמעות כללית של קיום בעולם (there is/ there are), למשל: יש שלושה ילדים בחדר.

כאשר משפטי קיום בבעלות באים ללא המילה יש, החלק עם למ"ד הקניין מקבל את תפקיד הנשוא!

לרונית **יש** נשוא (לרואי) מכונית אדומה. נשוא (לרואי) **יש** לרונית מכונית אדומה.

החלק עם למ"ד הקניין
מקבל את תפקיד הנשוא
כשאינן "יש" המשפט.

עוד על משפטים שמניים ומשמעויות היסוד שלהם – ראו כאן ↓

משמעות יסוד של המשפט – הדגמה במשפטים שונים

משוואה / זיהוי

כאשר במשפט יש זהות בין הנתון (התנאי) לבין החידוש (התוצאה) מתקיים ביניהם יחס של זהות $X=Y$. במקרה כזה החלק הראשון של המשפט ייחשב הנושא, ואילו החלק השני ייחשב הנשוא. מבנה כזה של משוואה מאפשר להחליף את המקום של הנושא והנשוא מבלי לשנות את משמעות המשפט, לדוגמה:

הלווייתן הכחול (הוא) היונק הגדול ביותר בעולם.	נשוא	נשוא
היונק הגדול ביותר בעולם (הוא) הלווייתן הכחול.	נשוא	נשוא

הילדים האלה תלמידים מצטיינים. הילדים האלה = תלמידים מצטיינים;